

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 (221) січень 2024

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (категорія “Б”) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.
Рішення Національної ради від 26.10.2023 № 1155, ідентифікатор медіа R30-01827

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.1/221.2024>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Микола ГАЛІВ – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – *д.пед.н., проф., Міжрегіональна академія управління персоналом*

Наталія БИШЕВЕЦЬ – *к.пед.н., Національний університет фізичного виховання і спорту України*

Галина БЛАВИЧ – *д.пед.н., проф., ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”*

Ірина ЗВАРИЧ – *д.пед.н., проф., Київський національний торговельно-економічний університет*

Микола ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Тетяна ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Лукаш ТОМЧИК – *д.соц.н. (педагогіка), Педагогічний університет в Кракові, Польща*

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – *к.пед.н., Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)*

Даніель УОЛЛЕР – *д.філос.н., Університет Центрального Ланкаширу (м. Престон, Великобританія)*

Марія ЧЕПІЛЬ – *д.пед.н., проф., академік АНВО України, Заслужений діяч науки і техніки України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Сергій ШАРОВ – *к.пед.н., Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

Олександра ЯНКОВИЧ – *д.пед.н., проф., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; д.таблїт., проф., Куявсько-Поморська Академія (м. Бидгощ, Польща)*

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол № 1 від 31.01.2024)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

No. 1 (221) January 2024

Published since February 2002

UDC 051 The journal “Youth and market” is included into the list of scientific professional publications of Ukraine (**category “B”**) in the field of pedagogical sciences: 011 – Educational, pedagogical sciences, the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020 No. 886 (Appendix 4). Specialties: 012 – Preschool education; 013 – Primary education; 014 – Secondary education (due to subject specializations); 015 – Professional education (according to specializations); 016 – Special education, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 09.24.2020 No. 1188 (Appendix 5).

Founder and published: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Ivan Franko Str., 24, Drohobych, Lviv Region, Ukraine, postal code 82100
Edition is registered in the National Council of Ukraine for Television and Radio Broadcasting.
Decision of the National Council dated 26.10.2023 No. 1155, **media identifier R30-01827**

ISSN 2308-4634 (Print) “Youth and market” is indexed in such databases: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020:82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.1/221.2024>

EDITORIAL BOARD

Head editor: Mykola HALIV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan BAKHOV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Interregional Academy of Personnel Management*

Nataliya BYSHEVETS – *Candidate of Pedagogic Sciences, National University of Physical Education and Sports of Ukraine*

Halyna BILAVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., SHEE “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”*

Iryna ZVARYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Kyiv National University of Trade and Economics*

Mykola PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Tetyana PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Lukasz TOMCZYK – *Doctor of Social Sciences (Pedagogic), Pedagogical University of Cracow, Poland*

Nadia Laura SERDENCUC – *Candidate of Pedagogic Sciences, Stefan cel Mare University from Suceava (Romania)*

Daniel WALLER – *Doctor of Philosophy Sciences, University of Central Lancashire (Preston, UK)*

Mariya CHEPIL – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Sergii SHAROV – *Candidate of Pedagogic Sciences, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University*

Oleksandra YANKOVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,
Tel. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; website: <http://mir.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol No. 1, 31.01.2024)

Links to the publication of “Youth and market” obligatory

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.

Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Молодь і ринок

№ 1 (221) січень 2024

ЗМІСТ

Інна Ящук, Наталія Казакова

Студентське самоврядування як засіб формування у здобувачів освіти проактивної життєвої позиції й усвідомленої громадянської відповідальності 7

Оксана Товканець, Ганна Сасин

Розвиток лідерських якостей педагога в освітньому процесі закладу вищої освіти 13

Оксана Шквир, Галина Дудчак, Богдан Кришук, Ольга Поляновська, Наталія Сівак

Педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів початкової освіти до науково-дослідницької роботи 18

Ганна Товканець

Моральні цінності як відображення культури пізнання і досвіду особистості: педагогічний аспект 24

Леонід Оршанський, Іван Нишак, Ярослав Матвісів, Михайло Юрків

Вища освіта України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи подолання 29

Галина Білавич

Професійна підготовка майбутніх філологів засобами інформаційних технологій у вимірі сучасних викликів 36

Ольга Сорока, Василь Баранюк

Особливості професійної підготовки майбутніх акторів засобами психофізичного тренінгу 42

Тетяна Атрощенко, Ольга Хижна

Підготовка майбутніх викладачів вокалу до формування етнокультурної компетентності 48

Тарас Паска

Сучасні освітні технології як засіб етнічної соціалізації студентів у процесі реалізації міжнародного проекту “Освіта і культурна спадщина” 53

Андрій Аргюшенко

Використання можливостей змішаного навчання для організації самоосвітньої діяльності студентів медичних спеціальностей 59

Олександр Романенко, Оксана Гурняк

Природничо-наукова складова у підготовці фахівців з реабілітації в закладах вищої освіти 64

Віталій Журавель, Сергій Бурбела, Юрій Юрчак

Деякі педагогічні питання протидії негативному інформаційному впливу на особовий склад органу охорони державного кордону в умовах війни 73

Оксана Волошина

Застосування самостійної роботи у процесі формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів при вивченні іноземної мови в аграрних закладах вищої освіти 78

Ксенія Кугай

Розуміння змісту і сутності поняття “персоналізація навчання іноземних мов” у зарубіжній науковій літературі 92

Олена Пинзеник, Володимир Орбан

Акмеологічний підхід як методологічний орієнтир професіоналізації освітнього процесу у закладах вищої освіти 97

Анатолій Бровченко STEAM-підхід у неперервній дизайн-освіті України	101
Олександр Деревянчук Розвиток технічних навичок здобувачів вищої освіти в процесі побудови прототипу системи сегментації зображень транспортних засобів	105
Юлія Медвідь, Андрій Ніконенко, Володимир Дем'янишин Взаємозв'язок необхідних компетентностей з готовністю майбутнього офіцера Національної гвардії України до виконання завдань	112
Мар'яна Брода Модернізація змісту підготовки фахівця у закладах вищої освіти України засобами впровадження інтерактивних методів вивчення англійської мови	117
Денис Коновалов Статистичний аналіз та обґрунтування результатів педагогічного експерименту щодо формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Сухопутних військ до професійної діяльності	121
Олена Теплова, Анна Новосадова Дидактичні умови використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва	132
Володимир Салій, Наталія Сторонська Значення артистичної складової у концертній діяльності виконавця	137
Марина Білецька, Тетяна Підварко, Олександр Антоненко Розвиток художньо-образного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі інструментальної підготовки	143
Анна Огар, Марія Нанівська Сучасні підходи до вивчення синтаксичних понять у початковій школі (на матеріалі художніх творів Ольги Максимчук)	147
Тарас Кобильник, Володимир Жидик Методичні аспекти навчання баз даних у старшій школі	152
Олена Білик, Ганна Карнакова, Ніна Король Культурна компетентність вчителя початкових класів у світлі вимог Нової української школи	157
Валентина Малик Виховання у закладі вищої освіти	162
Марґуна Kubai Formation and development of students' information and communication competence in the process of learning a foreign language	168
Андрій Гедзик Формування компетентностей з інформаційної безпеки під час підготовки майбутніх педагогів професійного навчання	173
Василь Лендел Кейс-метод у розвитку соціальних компетентностей учнів старшої школи: чеський досвід	178
Віталій Симонян Структурно-функціональна модель формування етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу у процесі фахової підготовки	183
Мирослава Газдик Особливості підготовки майбутніх операторів з обробки інформації та програмного забезпечення у процесі фахової підготовки	188

Youth & market

No. 1 (221) January 2024

CONTENTS

Inna Yashchuk, Nataliia Kazakova Student self-governance as a means of fostering proactive life position and civic responsibility	7
Oksana Tovkanets, Anna Sasyn Development of teacher's leadership qualities in the educational process of the institution of higher education	13
Oksana Shkvyr, Halyna Dudchak, Bohdan Kryshchuk, Olha Polianovska, Nataliia Sivak Pedagogical conditions of training of the future masters of primary education for scientific-research work	18
Anna Tovkanets Moral values as a reflection of the culture of cognition and experience of a person: pedagogical aspect	24
Leonid Orshanskyi, Ivan Nyshchak, Yaroslav Matvisiv, Mykhailo Yurkiv Higher education of Ukraine under the conditions of the martial law: challenges and ways to overcome	29
Halyna Bilavych Professional training of future philologists through the use of information technologies in the context of modern challenges	36
Olga Soroka, Vasyl Baraniuk Features of professional training of future actors by using psychophysical training	42
Tetiana Atroshchenko, Olga Khyzhna Preservice vocal teachers' training to develop ethno-cultural competence	48
Taras Paska Modern educational technologies as a means of ethnic socialization of students in the process of implementation of the international project "Education and cultural heritage"	53
Andrii Artiyushenko Use of blended learning opportunities in self-educational activities of medical students	59
Olexander Romanenko, Oksana Hurniak Natural and scientific component in the training of rehabilitation specialists in higher education institutions	64
Vitaliy Zhuravel, Serhiy Burbela, Yuriy Yurchak Some pedagogical issues of countering the negative information influence on the personnel of security authority of state border in conditions of war	73
Oksana Voloshyna Application of independent work in the process of forming information and communicative competence of students when learning a foreign language in higher agrarian institutions	78
Kseniia Kugai Understanding the content and essence of "foreign language learning personalisation" in foreign scientific literature	92
Olena Pynzenyk, Volodymyr Orban The acmeological approach as a methodological guideline for the professionalization of the educational process in higher educational institutions	97

Anatoliy Brovchenko STEAM approach in continuous design education in Ukraine	101
Oleksandr Derevyanchuk Development of technical skills of higher education acquires in the process of building a prototype system for segmentation of vehicle images	105
Yuliia Medvid, Andrii Nikonenko, Volodymyr Demianyshyn The interconnection of necessary competencies and the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine for task execution	112
Mariana Broda Modernization of the content of specialist training in higher educational institutions of Ukraine by means of implementing interactive methods of learning English	117
Denys Konovalov Statistical analysis and substantiation of the results of the pedagogical experiment on the formation of physical readiness of future officers of the army for professional activity	121
Olena Teplova, Anna Novosadova Didactic conditions of using information and communication in the process of training future teachers of music	132
Volodymyr Salii, Nataliia Storonska The significance of the artistic component in the performer's concert activity	137
Maryna Biletska, Tetyana Pidvarko, Oleksandr Antonenko The development of artistic-figurative thinking of the future teacher of musical art in the process of instrumental preparation	143
Anna Ohar, Maria Nanivska Modern approaches to learning syntax concepts in primary school (based on artistic works Olha Maksymchuk)	147
Taras Kobylnyk, Volodymyr Zhydyk Methodical aspects of learning databases in high school	152
Olena Bilyk, Hanna Karnakova, Nina Korol The cultural competency of primary school teachers in the context of the requirements of the New Ukrainian School	157
Valentyna Malyk Upbringing at the institution of higher education	162
Maryna Kubai Formation and development of students' information and communication competence in the process of learning a foreign language	168
Andrii Hedzyk Development of competencies in information security during the training of future professional educators	173
Vasyl Lendel Case method in the development of social competences of high school students: the Czech experience	178
Vitalii Symonian Structural-functional model of formation of ethno-cultural competence of the future vocal teacher in the process of professional training	183
Myroslava Gazdyk Features of the training of future operators for information processing and software in the process of professional training	188

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

11. Musilová, M. (2003). Případové studie jako součást pedagogické praxe [Case studies as part of pedagogical practice]. 2nd ed., Olomouc, Palacký University in Olomouc. 42 p. [in Czech].

12. Mužík, J. (2011). Andragogická didaktika [Andragogic didactics]. *Management of the educational process*. 1. Ed. Prague wolters Kluwer ČR, a.s. 324 p. [in Czech].

13. Štrach, P. (2007). Tvorba výukových a výzkumných případových studií [Creation of teaching and research case studies]. *Acta Oeconomica Pragensia*. No. 15 (3). pp. 22–36. [in Czech].

14. Strnad, L. & Gladkij, I. (2003). Případové studie ze sociálního lékařství, managementu zdravotnických institucí,

ekonomiky zdravotnictví [Case studies from social medicine, management of healthcare institutions, healthcare economics]. 1st ed., Olomouc, Palacký University in Olomouc. 48 p. [in Czech].

15. Švec, V. (2012). Evaluace výukových přínosů multimediaální případové studie [Evaluating the learning benefits of a multimedia case study]. *Media u Magazine*. No. 9 (4). pp. 99–104. [in Czech].

16. Urban, J. (2014). Případové studie z lidských zdrojů [Human resources case studies]. Prague: Institute of Law and Legal Sciences. European Business School. 152 p. [in Czech].

Стаття надійшла до редакції 28.12.2023

УДК 39:316.7:005.336.2-043.83:[378:37.011.3-051:784]:378.091.3(045)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.297355>

Віталій Симонян, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) Мукачівського державного університету

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті досліджено проблему формування етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки. На основі аналізу наукових джерел витлумачено сутність понять “модель” і “моделювання”. Представлено структурно-функційну модель формування ЕКК майбутнього викладача вокалу, що складається із восьми блоків: цільовий (мета); нормативний (стандарти, законодавчі норми, освітні програми); теоретико-методологічний (підходи та принципи); технологічний (матеріально-технічне забезпечення); змістово-операційний (зміст, методи, форми, засоби); організаційно-функційний (етапи, функції, педагогічні умови); оцінно-результативний (компоненти, критерії, рівні, показники); результативний (відповідно до мети).

Ключові слова: структурно-функційна модель; етнокультура; компетентність; етнокультурна компетентність; формування етнокультурної компетентності; майбутній викладач вокалу; фахова підготовка.

Літ. 7.

Vitalii Symonian, Applicant of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education, Specialty 015 “Vocational Education (by specializations)” Mukachevo State University

STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF FORMATION OF ETHNO-CULTURAL COMPETENCE OF THE FUTURE VOCAL TEACHER IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The article considers the issue related to preservice vocal teachers' ethnocultural competence formation that takes place in professional training. Based on the research analysis, the concepts of “model” and “simulation” have been interpreted. A structural and functional model meant to develop preservice vocal teachers' ethnocultural competence has been presented. It consists of seven blocks: a target block (goal), a normative block (standards, legislative norms, educational curricula, a theoretical and methodological block (approaches and principles), a technological (material and technical support, facilities), a content-operational block (content, methods, techniques, means); an organizational-functional block (stages, functions and pedagogical conditions), an evaluation-resultative block (components, criteria, levels, indicators) and a result block (outcomes). The content of each block explains and clarifies the modeled process. The proposed blocks in the model correspond to the goals and content of the professional training for master's students who major in Music Art at higher education institution. The model makes it possible to achieve the necessary level of ethnocultural competence in the preservice vocal teachers. The efficiency of the modeled teaching and learning process aimed at developing preservice vocal teachers' ethnocultural competence when the students are being professionally trained has been monitored through the system of feedbacks. It has been theoretically substantiated, that the model allows to monitor constantly and, if necessary, make adjustments to teaching preservice vocal teachers at a higher education institution. The expectation of achieving the goal emphasizes that no matter what level of ethnocultural competence the master's students reach, the implementation of the structural and functional model is that preservice vocal teachers have acquired ethnocultural competence while being trained at higher education institution.

Keywords: structural-functional model; ethnoculture; competence; ethnocultural competence; formation of ethno-cultural competence; future vocal teacher; professional training.

Постановка проблеми. Модернізація системи вищої освіти української полінаціональної держави актуалізує нагальну потребу у формуванні етнокультурної компетентності (далі – ЕКК) майбутнього викладача вокалу. Відповідно до норм Законів “Про освіту” [4], “Про вищу освіту” [3], “Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022–2032 рр.” [7], місія вищої освіти полягає у забезпеченні інтелектуального й культурного розвитку особистості, у формуванні якісного людського капіталу та згуртуванні суспільства для утвердження України як рівноправного члена європейської спільноти, розбудови ефективної інноваційної конкурентоспроможної економіки, гарантування високих стандартів якості життя. В умовах сьогодення заклади вищої освіти покликані створити організаційно-педагогічні умови, що вможливають формування необхідних етнокультурних знань, умінь, досвіду, цінностей, забезпечують ефективну професійну діяльність майбутніх викладачів вокалу. Створення педагогічної системи, яка виконуватиме функцію моделювання для досягнення високого рівня ефективності, потребує вивчення етнокультурного чинника, що увідповіднене з вимогами мистецької професійної освіти. На сьогодні представлено низку моделей, що мають на меті формування етнокультурної компетентності здобувачів освіти в освітньому середовищі. Водночас створення структурно-функційної моделі формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки донині є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми впровадження в освітній процес етнокультури через фахову підготовку досліджували Т. Атрошенко, Н. Бібік, Л. Боровіков, О. Будник, О. Гончарук, З. Ігушкіна, О. Ладнушкіна, Г. Лозко, В. Уліщенко та ін. Формуванню ЕКК майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва присвячено праці Т. Бондар, В. Гаснюк, М. Клепар, Г. Падалки, Є. Проворової, А. Растрігіної, О. Соколової, П. Фриза, О. Хоружої та ін.

Протягом останніх років моделі формування ЕКК студіювали в контексті підготовки майбутнього педагога (Л. Маєвська), учителя музики (У. Іфан, О. Гуренко), майбутнього вчителя музики (Л. Лу, С. Цзяюй), майбутнього вчителя музики і хореографії (І. Чжан), майбутнього вчителя музичного мистецтва (С. Гмиріна, Ю. Мережко, Л. Соляр), майбутнього викладача вокалу (С. Гмиріна, Т. Киченко, Ю. Мережко та ін.).

Мета статті полягає в аналізі й обґрунтуванні ефективності структурно-функційної моделі формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки. Завдання розвідки: обґрунтувати

теоретичні засади розроблення структурно-функційної моделі формування ЕКК майбутнього викладача вокалу; проаналізувати структурно-функційну модель формування ЕКК майбутнього викладача вокалу; аргументувати ефективність структурно-функційної моделі формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. З огляду на актуальність формування ЕКК майбутнього фахівця, моделювання є одним із найефективніших методів пізнання особливостей забезпечення якісної вищої освіти. У сучасній науці за допомогою моделювання можна простежувати зміни через методологічні підходи й педагогічні явища, вивчати комплексну сутність процесу формування етнокультурної компетентності від початку формулювання мети до отримання кінцевого результату.

На думку С. Пономаренко, моделювання як метод дослідження зазвичай пов’язаний із тими завданнями, які не можуть бути розв’язані в умовах реальних експериментів [5]. Попри переваги цього методу, модель, якою досконалою вона не була б, не може відобразити тих специфічних закономірностей поведінки і способів перероблення інформації, що вирізняють свідому, соціально зумовлену практичну діяльність людини [5, 152].

Функціонування понять “принцип моделювання”, “метод моделювання”, “метод моделей”, “використання методу моделей” та ін. охоплює різні пізнавальні прийоми, утворюючи сукупність термінів, серед яких системо-утворювальними є поняття “модель”, “моделювання” [5]. Загальне бачення процесу формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки можна унаочнити через використання моделі. Отже, поетапне планування досліджуваного процесу можливе через технологію педагогічного моделювання, що, власне, і відображає розроблену модель.

У руслі порушеного питання варто з’ясувати сутність терміна “модель”, що має широкий арсенал дефініцій у вітчизняних психолого-педагогічних працях. Українська дослідниця Л. Соляр ототожнює цей термін із матрицею “модель ... образ того об’єкта, який нас цікавить або його прообраз” та будь-яке зображення чи опис досліджуваного об’єкта, що використовують як його “матрицю” [6]. У процесі моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів С. Вітвіцька трактує поняття “модель” як відтворення структури та технології підготовки майбутнього вчителя початкових класів до виконання ним педагогічних функцій під час організації художньо-технічної творчості учнів [2, 52].

Розроблення структурно-функційної моделі фор-

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

мування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки потребує врахування основних чинників: 1) місце процесу реалізації етнокультурного аспекту в освітньому процесі закладу вищої освіти; 2) педагогічні умови формування ЕКК майбутнього викладача вокалу; 3) структура компонентного складника формування ЕКК; критерії, показники та рівні сформованості ЕКК.

Структурно-функційна модель слугує засобом формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки. Модель містить такі взаємопов'язані блоки: цільовий (мета); нормативний (стандарти, законодавчі норми, освітні програми); теоретико-методологічний (підходи та принципи); технологічний (матеріально-технічне забезпечення); змістово-операційний (зміст, методи, форми, засоби); організаційно-функційний (етапи, функції, педагогічні умови); оцінно-результативний (компоненти, критерії, рівні, показники) та результат. У блоках представлено основні елементи моделі: мета, методологічні підходи, принципи, суб'єкти, етапи, зміст, методи, форми, засоби, критерії, компоненти, показники, рівні, педагогічні умови й результат. Побудова моделі відображає функційність взаємопов'язаних дій для відтворення окреслених педагогічних умов формування етнокультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу серед здобувачів спеціальності 025 Музичне мистецтво за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, що вможливає якісні зміни на всіх етапах – від початку навчання, проміжного розвитку й до завершення професійної підготовки. Взаємопов'язані компоненти, критерії, показники та рівні сформованості ЕКК майбутніх викладачів вокалу перебувають під впливом зовнішніх (менталітет регіону, культура, участь у зовнішніх наукових і культурних заходах, екскурсії, семінари, форуми, виставки, мобільність, стажування, практика, майстеркласи тощо) та внутрішніх (менеджмент ЗВО, викладачі, здобувачі, освітні й педагогічні умови, активна участь у заходах наукового, просвітницького, виховного, мистецького спрямування, навчання, практика тощо) чинників.

Як і будь-яка складна конструкція, запропонована модель репрезентує систему зворотних зв'язків, що дає змогу постійно простежувати формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки та в разі потреби коригувати його перебіг. Закономірність зв'язків елементів цілісності та системності – об'єктивна основа процесу розвитку структурно-функційної моделі ЕКК майбутнього викладача вокалу. Основу моделі становить педагогічна концепція формування ЕКК майбутнього викладача вокалу спеціальності 025 Музичне мистецтво другого (магістерського) рівня вищої освіти. Відповідно до мети, конкретизовано основні завдання із формування етнокультурної компетентності майбутнього викладачі вокалу: оволодіння техно-

логіями самоорганізації та самоактуалізації; створення умов для формування ЕКК майбутнього викладача вокалу (мотиваційне середовище, ціннісні орієнтири змісту освіти, методична підготовка до професійної діяльності); формування соціальної активності на основі особистісних якостей і соціальних умінь особистості.

Перший блок – цільовий, що відображає мету створеної структурно-функційної моделі: формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки. На нашу думку, здобувач вищої освіти повинен володіти не тільки загальними та фаховими компетентностями у межах професійної діяльності майбутнього викладача вокалу, а й спеціальними для ефективності вдосконалення процесу формування етнокультурної компетентності, а саме компетентністю: у галузі культури й мистецтва; у сфері етнології та етнографії; у сфері освітнього процесу, де застосовують етнокультурний аспект практичного й виконавського впровадження (готовність до виконання етнокультурних зразків музичного мистецтва на практиці).

Ключовою основою нормативного блоку є законодавчі й нормативні акти, що регламентують формування культури особистості як стратегічний напрям розвитку суспільства. У сфері освіти підготовка майбутнього викладача вокалу регульована “Стандартом вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво”. Крім стандарту, нормативну базу становлять освітні програми, навчальні й робочі програми, силабуси дисциплін, що передбачені в навчальному плані для опанування здобувачами спеціальності.

У теоретико-методологічному блоці структурно-функційної моделі формування ЕКК майбутнього викладача вокалу виокремлено методологічні підходи (культурологічний, аксіологічний, системний, компетентнісний, особистісно-діяльнісний, середовищний, синергетичний) та принципи (мотивації, аксіологізації, етнокультуровідповідності, поступовості й послідовності, творчого підходу). Особливості застосування методологічних підходів і принципів, з одного боку, становлять загальну методологічну основу, а з іншого – цілісно-системну основу для створення структурно-функційної моделі в процесі фахової підготовки.

Четвертий блок – технологічний, що передбачає якісне вдосконалення управління освітнім процесом для досягнення поставлених цілей освітньої програми. Технологічний блок представляє матеріально-технічну базу закладу вищої освіти, а саме: аудиторії, концертні й камерні зали, оркестрові та хорові класи, індивідуальні класи, студія звукозапису, відео- й аудіопротравачі (колонки, мікрофони, стійки для мікрофонів і колонок, мікшерний пульта, проєктор та екран), комп'ютерні класи для музичного й нотного програмування і архівування тощо.

Змістово-операційний блок моделює наповнення змісту підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва за спеціальністю 025 Музичне мистецтво другого (магістерського) рівня вищої освіти науково-методичними матеріалами (навчально-методичні рекомендації, навчально-методичні посібники та підручники, фахові наукові журнали, наукові збірники тез доповідей конференцій, авторські курси тощо), що підвищує потенціал формування ЕКК здобувача, забезпечує високу якість освітнього процесу, мотивує здобувачів поглиблювати професійну компетентність за спеціальністю. У змістово-операційному блоці репрезентовано: методи навчання (репродуктивно-творчий, словесний, демонстрація, інформаційний, пояснювально-ілюстративний метод, проблемно-пошуковий метод, наочний метод, інформаційно-узагальнювальний метод, пошуковий метод, описовий метод, практичний метод, дискусія), форми навчання (лекції, семінари, практичні й лабораторні (індивідуальні) заняття, самостійна робота, опитування, реферування, аналіз фахової літератури і музичних творів, прослуховування, концерт, публічний виступ, участь у конкурсах і фестивалях, диференційований залік, екзамен), а також засоби навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо).

Для посилення етнокультурного змісту освіти запропоновано авторську розробку – практичний порадишник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво. Матеріали мають інтеграційну сутність, оскільки охоплюють низку напрацювань для посилення етнокультурного змісту фахових дисциплін (“Виконавська підготовка за фахом (сольний спів)”, “Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти (вокал)”, “Музична культура Закарпаття”) та запропоновані навчальні дисципліни на вибір здобувача (“Музична імпровізація”, “Етномузикознавство”, “Виконавська практика” [1]).

Формування етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки неможливе без системного й цілеспрямованого навчання, що базоване на забезпеченні педагогічних умов (педагогічне стимулювання художньо-творчої майстерності майбутнього викладача вокалу; інтеграція етнокультурного контенту до змісту підготовки майбутнього викладача вокалу; активне використання педагогічного інструментарію для формування етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу в процесі підготовки у ЗВО; сприяння етнокультурно-орієнтованій самоосвітній діяльності майбутніх викладачів вокалу).

Організаційно-функційний блок містить три етапи: етап формування загальної компетентності (розуміння сукупності знань, пов'язаних з освітою в процесі фахової підготовки для загального розвитку особистості); етап формування фахової компетент-

ності (розуміння сукупності знань, умінь, навичок і досвіду для виконання професійної діяльності майбутнього викладача вокалу); етап формування етнокультурної компетентності (усвідомлення ціннісного ставлення до інших музичних культур, їхніх етносів і музичних зразків у процесі фахової підготовки майбутнього викладача вокалу). До організаційно-функційного блоку входять три основні функції (освітня, розвивальна, інтегральна). Освітня функція полягає у формуванні в здобувачів етнокультурних знань, умінь і навичок. Бажання самодосконалюватися та бути фахівцем високого рівня засвідчує розвивальну функцію. Інтегральна функція розвиває у здобувачів здатність до нестандартного мислення (креативного) із використанням інноваційних технологій, умінь аналізувати, сприймати, розв'язувати проблеми в етнокультурному середовищі.

Оцінно-результативний блок відрефлектовує систему взаємопов'язаних між собою компонентів ЕКК (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційний, рефлексивний) і критерії (мотиваційно-ціннісний, етнокогнітивний, операційний, рефлексивний), показники та рівні (творчий (високий), репродуктивний (середній), елементарний (низький)) сформованості ЕКК майбутнього викладача вокалу.

З одного боку, результат залежить від правильного добору викладачем методів діагностики рівня етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу, що можливе за умов перебування експертних і контрольних груп в ідентичних умовах (навчання відбувається за однаковими програмами, реалізують одні й ті самі викладачі); з іншого – від критичного оцінювання здобувачем власних досягнень в освітньому процесі. Отже, результатом реалізації структурно-функційної моделі стає сформованість етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки.

Висновки. На основі аналізу наукових джерел витлумачено сутність понять “модель” і “моделювання”. Представлено структурно-функційну модель формування ЕКК майбутнього викладача вокалу, що складається із восьми блоків: цільовий (мета); нормативний (стандарти, законодавчі норми, освітні програми); теоретико-методологічний (підходи та принципи); технологічний (матеріально-технічне забезпечення); змістово-операційний (зміст, методи, форми, засоби); організаційно-функційний (етапи, функції, педагогічні умови); оцінно-результативний (компоненти, критерії, рівні, показники) та результативний (відповідно до мети). Теоретично обґрунтовано основи формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки через систему зворотних зв'язків, що дає змогу постійно простежувати формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки та в разі потреби коригувати його перебіг. Представлена

структурно-функційна модель покликана забезпечувати етнокультурний аспект освітнього процесу в закладах вищої освіти під час фахової підготовки майбутнього викладача вокалу.

Перспективи досліджень пов'язані з науковим пошуком шляхів посилення етнокультурної спрямованості змісту фахової підготовки майбутнього викладача вокалу, творчого використання музично-педагогічних напрацювань для формування ЕКК майбутнього викладача вокалу в процесі фахової підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Т.І., Симонян В.В. Методичне забезпечення процесу формування етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу у процесі фахової підготовки : практичний poradnyk для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 025 Музичне мистецтво. Мукачєво : МДУ, 2023. 82 с.
2. Вітвицька С.С. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграційних процесів : монографія. Житомир, 2019. 304 с.
3. "Про вищу освіту" (Закон України). № 1556-VII (2023). URL: <http://surl.li/jhtr> (дата звернення: 17.01.2024).
4. "Про освіту" (Закон України). № 2145-VIII (2024). URL: <http://surl.li/ixnq> (дата звернення 17.01.2024).
5. Пономаренко С.І. Формування екологічної культури майбутніх фахівців цивільного захисту у процесі професійної підготовки : дис. ... доктора філософії : 011 Освітні, педагогічні науки. Уманський ДПУ ім. П. Тичини, 2022. 390 с.
6. Соляр Л.В. Критерії та показники сформованості етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2019. Вип. 18, Т. 2. С. 98–101. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-2-20> (дата звернення: 03.12.2023).
7. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. Київ : МОН. URL: <http://surl.li/dajzf> (дата звернення 17.01.2024).

REFERENCES

1. Bondar, T.I. & Symonian, V.V. (2023). Metoduchne zabezpechennia protsesu formuvannia etnokulturnoi kompetentnosti vykladacha vokalu u protsesi fakhovoi pidhotovky: praktychnyi poradnyk dlia zdobuvachiv druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 025 Muzychne mystetstvo [Methodical support of the process of formation of the ethnocultural competence of the future vocal teacher in the process of professional training: a practical advisor for applicants of the second (master's) level of higher education, specialty 025 Musical art]. Mukachewo, 82 p. [in Ukrainian].
2. Vivytska, S.S. (2019). Modeluvannia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv: monohrafiia [Modeling professional training of specialists in the conditions of European integration processes: monograph]. Zhytomyr, 304 p. [in Ukrainian].
3. "Pro vyschu osvitu" (Zakon Ukrainy) ["On Higher Education" (Law of Ukraine)]. No. 1556-VII (2023). Available at: <http://surl.li/jhtr> (Accessed 17 Jan 2024) [in Ukrainian].
4. "Pro osvitu" (Zakon Ukrainy) ["On Education" (Law of Ukraine)]. No. 2145-VIII (2024). Available at: <http://surl.li/ixnq> (Accessed: 17 Jan. 2024) [in Ukrainian].
5. Ponomarenko, S.I. (2022). Formuvannia ekolohichnoi kultury maibutnix fakhivtsiv tsivilnoho zakhystu u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of ecological culture of future civil protection specialists in the process of professional training]. *Doctor's thesis*. 390 p. [in Ukrainian].
6. Solar, L.V. (2019). Kryterii ta pokaznyky sformovanosti etnokulturnoi kompetentnosti maibutnix uchuteliv muzychnoho mystetstva [Criteria and indicators of the formation of ethnocultural competence of future music teachers]. *Innovative pedagogy*. Issue. 18, Vol. 2. Kherson, pp. 98–101. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-2-20> (Accessed 12 Mart 2023) [in Ukrainian].
7. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032]. Kyiv. Available at: <http://surl.li/dajzf> (Accessed 17 Jan. 2024) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.01.2024

"Життя справді складне, і єдиний у нього підручник – досвід".

*Тригiр Пiютюнник
український письменник, прозаїк, педагог*

"Роби свою справу чесно, з душею, – і твоє до тебе прийде".

*Богдан Ступка
український актор театру і кіно, лауреат Шевченківської премії*

"Уміння ставити розумні запитання вже є важлива і необхідна ознака розуму і проникливості".

*Іммануїл Кант
німецький філософ*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>